

Prawo piwne

Na kopalniach i zakładach górniczych, Dzień Górnika obchodzony jest w różny sposób. Jedną z form uroczystości, są organizowane Karczmy, Biesiady a nawet Knajpy, bo jak nazwać picie nie tylko piwa ale mocniejszych trunków, tylko przy głośno grającej muzyce.

W celu zabezpieczenia dostojnego przebiegu karczmy piwnej, Walna Gromada Stowarzyszenia Górniczego, na terytorium Słowacji, uchwaliła pierwszy odrębny przepis – ustawę Nr 1/2001 Dz. U. Z dnia 1 września 2001 r. o utrzymaniu porządku i uroczystego nastroju na karczmie piwnej.

Oto jego treść.

§ 1

Przepisy wstępne

Celem niniejszej ustawy jest określenie zasad ceremoniału, któremu hołdują górnicy od czasów zamierzchłych aż po dzień dzisiejszy a które powstały w sławnej Akademii Górniczej, założonej przez cesarzową Marię Teresę w 1762 r. Zasad tych należy dotrzymywać dla utrzymania porządku i uroczystego nastroju na karczmie piwnej.

§ 2

Definicje pojęć

- a) Spotkanie gwarków - powszechnie zwane karczmą piwną jest to impreza towarzyska wywodząca się z górniczej tradycji akademickiej sławnej Akademii Górniczej w Banskiej Štiavnicy, która odbywała się z okazji Dnia Górnika albo podczas innych świąt, albo znaczących dni czy też wydarzeń społecznych, która organizowana jest zgodnie z prawem piwnym. Chodzi o prowadzony typ zabawy górniczej z udziałem zaproszonych gości.
- b) Prezydium - powołana zacna osoba, która prowadzi karczmę piwną.
- c) Kontrapunkt – osoba powołana przez Prezydium, która podczas karczmy piwnej zapewnia kontakt uczestników karczmy z Prezydium.
- d) Lis, liszka – osoby, które przygotowują się do stanu górniczego.
- e) Firma – osoba z wykształceniem podstawowym, którą przyjęto do stanu górniczego.
- f) Semestr, semestra – studenci lub absolwenci szkół wyższych, których przyjęto do stanu górniczego.
- g) Skóra, zwana również łątą górniczą – odwieczny element wyposażenia górnika, służący do ochrony górników przy pracy, jest używana przy skoku przez skórę.
- h) Skok przez skórę – podczas karczmy piwnej, obrzęd przyjmowania młodych adeptów górnictwa do stanu górniczego.
- i) Lis major – osoba powołana przez Prezydium, która podczas karczmy piwnej doprowadza lisów do skoku przez skórę.
- j) Kantor – osoba powołana przez Prezydium, która podczas karczmy piwnej odpowiedzialna jest za intonację pieśni górniczych.
- k) Majordomus – pan domu, gospodarz, właściciel albo zarządca (dyrektor) obiektu w którym odbywa się karczma piwna.
- l) Dyspozytor piwny – osoba powołana przez Prezydium, której podczas karczmy piwnej, powierzona jest dystrybucja piwa albo napoju zastępczego.

- m) Tablice – w rzędach ustawione stoły, za którymi siedzą uczestnicy karczmy piwnej.
- n) Zastranie piwne, w skrócie Z.P. – rozumie się przez to ostrzegawczą srogą karę, którą podczas karczmy piwnej może nałożyć Prezydium, jest to „wygódka” wykonywana w wydzielonym miejscu.
- o) Duplak – duży, cenny i bardzo ważny kufel piwny o objętości minimum dwóch kufli z których pije się piwo na danej karczmie piwnej.
- p) Konkurs piwny – konkurs między uczestnikami karczmy piwnej w picciu piwa.

§ 3

Karczma piwna

Karczma piwna odbywa się w pomieszczeniu zamkniętym lub na przestrzeni otwartej, gdzie stoły ustawione są w kształcie litery „U”. W części dłuższej stoły ustawione są w rzędach, tablicach, zaś w części krótszej postawiony jest jeden stół, tablica prezydiarna. W tablicach wydzielona jest część dla lisów. Na końcu każdej tablicy znajduje się miejsce dla kontrapunktów. W bocznej części pomieszczenia ustawione jest zastranie piwne (Z.P.)

§ 4

Uczestnicy

Uczestnikami karczmy piwnej są wszystkie osoby, które znajdują się w pomieszczeniu w którym odbywa się karczma piwna. Uczestnicy karczmy piwnej podlegają Prezydium a podrzędnie Kontrapunktom, zaś lisy podlegają Lis majorowi.

§ 5

Tytułowanie uczestników Karczmy piwnej

Uczestnikom karczmy piwnej przynależą następujące godności:

- Prezydium z dopełnieniem: „Sławne Wysokie i Nieomylnie Prezydium”,
- Honorowe Prezydium z dopełnieniem: „Sławne Honorowe Prezydium”,
- Lis major z dopełnieniem: „Sławny Lis major”,
- Kontrapunkt z dopełnieniem: „Sławny Kontrapunkt”,
- Majordomus z dopełnieniem: „Sławny Majordomus”,
- Dyspozytor Piwny z dopełnieniem: „Sławny Dyspozytor Piwny”,
- Semestry, semestr z dopełnieniem: „Sławny semestr XY”,
- Firmy z dopełnieniem: „Sławna firma”,
- Lisy, lisice, bez dopełnienia,
- Do gości należy się zwracać per pan, pani lub panna z dodatkiem imienia.

§ 6

Prezydium

- 1) Prezydium jest w swoich wyrokach i decyzjach nieomylnie.
- 2) Jeżeli Prezydium w swoich wyrokach albo decyzjach pomyli się, zastosowanie ma przepis ust. 1.
- 3) Prezydium podlega wyłącznie prawu piwnemu a na karczmie piwnej ma nieograniczone kompetencje. Przede wszystkim przysługuje mu prawo do prowadzenia karczmy piwnej zgodnie z prawem piwnym. Otwiera i kończy karczmę piwną, czuwa nad dyscypliną uczestników, w przypadku niesubordynacji wymierza kary. Decyduje o upływie czasu i zmianie czasu środkowoeuropejskiego na czas piwny. Ewentualny brak piwa nie ogranicza jego prawa.

§ 7

Kontrapunkty

Kompetencje Kontrapunktów określa Prezydium podczas otwarcia karczmy piwnej. Polegają one przede wszystkim na zapewnieniu kontaktu członków odnośnej tablicy z Prezydium. Kontrapunkt odpowiada za dotrzymanie porządku w przydzielonej mu tablicy lub tablicach.

§ 8

Lis major

Zakres kompetencji Lisa majora określa Prezydium podczas otwarcia karczmy piwnej. Dotyczy on wyłącznie lisów. Jego zadaniem jest przygotowanie i doprowadzenie lisów do Skoku przez skórę.

§ 9

Kantor

Kantor prowadzi śpiew. Dobiera pieśni, intonuje oraz czuwa nad sprawnym i dobrym wykonaniem pieśni przez członków tablic. Ma prawo wnieść wniosek do Prezydium o ukaranie uczestnika, który nie włącza się należycie do śpiewu.

§ 10

Dyspozytor piwny

Dyspozytor piwny odpowiedzialny jest za systematyczną dostawę piwa do Prezydium i tablic. Dba, by w pierwszej kolejności piwo dostarczane było do Prezydium i tablicy prezydialnej a następnie do tablic.

§ 11

Majordomus

Majordomus odpowiedzialny jest za bezpieczny stan pomieszczenia czy przestrzeni gdzie odbywa się karczma piwna, oraz bezpieczeństwo imprezy. Z tego powodu przynależą mu kompetencje firmy

§ 12

Semestry

Kompetencje semestrów, to jest osób, które studiują na stosownym semestrze szkoły wyższej albo ukończyły studia i zostały przyjęte za pełnoprawnych członków odpowiedniej tablicy są ograniczone. Podlegają Prezydium i Kontrapunktom, mając możliwość prosić Prezydium o głos za pośrednictwem Kontrapunkta w formie łacińskiej „Rogo vocem pro me”, albo o czas w formie łacińskiej „Rogo tempus”. Prezydium może im zezwolić na bezpośrednie zwrócenie się do niego bez pośrednictwa Kontrapunkta. Wyłącznym prawem semestrów jest uczestnictwo w prezentacji, podczas której śpiewana jest „Pieśń semestralna”, w wyniku której następuje prezentacja najmłodszych i najstarszych semestrów na karczmie piwnej, przy czym do wieku zaliczane są, oprócz ukończenia semestrów w szkole wyższej, również inne ważne semestry po jej ukończeniu.

§ 13

Firmy

Firmy – osoby z wykształceniem podstawowym lub średnim, które przyjęto do stanu górniczego. Mają takie same prawa jak semestry, z wyjątkiem prawa do uczestnictwa w prezentacji semestrów.

§ 14

Goście

Goście mają kompetencje firm, z wyjątkiem możliwości bezpośredniego zwracania się do Prezydium. Goście zajmujący miejsca w tablicy prezydialnej, posiadają wszystkie kompetencje członka tablicy prezydialnej.

§ 15

Fuchsy (Lisy)

Lisy – uczestnicy karczmy piwnej bez jakichkolwiek kompetencji. Ich obowiązkiem jest respektowanie poleceń wszystkich osób funkcyjnych, łącznie z semestrami i firmami. Ich egzystencja jest czasowo ograniczona, z zasady kończy się „skokiem przez skórę”, po którym uzyskują pozycję semestrów lub firm.

§ 16

Prawo głosu

Podczas karczmy piwnej do Prezydium oficjalnie może zwrócić się: Kontrapunkt, Kantor, Lis major i członkowie tablicy prezydialnej zwrotem łacińskim „Rogo vocem pro me” (proszę o głos dla mnie), na co Prezydium odpowiada słowem lub zwrotem łacińskim: „Habeas” lub „Non habeas” (udzielam lub nie udzielam). Pozostali uczestnicy karczmy piwnej nie mogą zwracać się do Prezydium bezpośrednio, ale za pośrednictwem Kontrapunkta, do którego zwracają się w formie łacińskiej „Rogo vocem Sławny Kontrapunkcie”. Na prośbę o głos Kontrapunkt reaguje zwróceniem się do Prezydium: Rogo vocem pro me”. Prezydium odpowiada: „Habeas”. Kontrapunkt mówi dalej: „Sławne, Wysokie i Nieomyślne Prezydium, rogo vocem dla semestra, firmy z podaniem imienia i nazwiska”. Prezydium odpowiada „Habeas”. Po uzyskaniu zgody, właściwy Semestr, Firma może przedłożyć swoją prośbę, przy czym mowa jego musi zaczynać się słowami: „Sławne, Wysokie i Nieomyślne Prezydium ...” Lisy proszą o głos za pośrednictwem Lisa majora, przy czym tryb jest taki sam jak w przypadku semestrów czy Firm, ale bez jakiegokolwiek możliwości bezpośredniego zwrócenia się do Prezydium.

§ 17

Tempus (czas) i Silentium (cicho)

- 1) Podczas karczmy piwnej czas mierzony jest w minutach piwnych. Jedna minuta piwna trwa na ogół pół minuty czasowej, jeśli Prezydium nie ustali długości jej trwania w innych granicach czasowych. Bez specjalnego zezwolenia Prezydium, żaden semestr, firma czy lis albo gość nie może oddalić się od swojej tablicy. O zezwolenie na odejście prosi się sposobem podanym w § 16 z tą różnicą, że użyty jest zwrot „Rogo tempus”. Prezydium ma możliwość zarządzić powszechny tempus (przerwę). W tym przypadku karczma piwna jest przerywana na określony czas.
- 2) Silentium (cicho) należy przestrzegać podczas wszystkich ceremonii, jak również w przypadku, kiedy zarządzi to Prezydium.

§ 18

Spożywanie piwa i impotencja piwna

- 1) Zgodnie z Prawem piwnym, napojem który można spożywać na karczmie piwnej jest piwo. Na wyjątkowe spożycie innego napoju może dać zezwolenie Prezydium na podstawie indywidualnej prośby wniesionej na początku karczmy piwnej. Kufle piwne muszą być ustawione w rzędzie i upijane albo picie piwa może być tylko za zgodą lub poleceniem Prezydium. Prezydium może zarządzić również swobodne picie piwa.

- 2) Aby nikt nie był zmuszany do spożywania nad siły, albo jeżeli ma powód do wstrzymania się od picia piwa, może poprosić o ogłoszenie swojej osoby jako impotentą piwnego. Gdy jednak osoba, której była udzielona impotencja piwna napije się piwa albo innym sposobem przewini wobec prawa piwnego musi za karę wypić podwójną ilość napoju wybranego przez Prezydium.

§ 19

Rekomendacja (mniejsze kary)

Rekomendacje – kary, proponowane za mniejsze przewinienia. Wnioskodawca postępuje przy tym w myśl § 16 niniejszej ustawy, zwracając się do Prezydium „Sławne, Wysokie i Nieomyślne Prezydium, rekomenduję semestra /firmę (z podaniem nazwiska) na karę z powodu ...”. Kara na podstawie rekomendacji nakładana jest w maksymalnym wymiarze, to jest wypicie jednego piwa. Obowiązuje zasada, że najpierw kara zostanie wykonana, a potem ukarany może pytać o powód nałożenia kary. W przypadku gdy rekomendacja nie zostanie uzasadniona, rekomendujący musi wypić duplak piwa na własny koszt.

§ 20

Kary

Semestry, firmy, lisy, goście, wyjątkowo również funkcyjni karczmy piwnej, oprócz tablicy przydzielonej, którzy nie stosują się do postanowień prawa piwnego podczas karczmy piwnej, mogą być ukarani następującymi karami podstawowymi:

- dystansem piwnym to jest zakazem picia piwa na czas określony,
- odejściem od tablicy z dystansem piwnym,
- wypiciem kufła piwa „na ex”,
- wypiciem duplaka piwa „na ex”,
- inną karą.

O sposobie ukarania decyduje Prezydium na wniosek funkcjonariusza karczmy piwnej, albo na wniosek odpowiedniego semestra/firmy. Lisy nie mają prawa do przedstawiania wniosków co do sposobu ukarania.

§ 21

Kara ostrzegawcza

Karą ostrzegawczą na karczmie piwnej jest tzw. zesłanie do zasrania piwnego, co oznacza odebranie czci piwnej i wszystkich z nią związanych praw członka danej tablicy. Kara realizowana jest w specjalnym pomieszczeniu (wygódce/sławojce) ustawionym bokiem do tablic. Podczas przebywania w Z.P. delikwent spożywa zalecony napój (mleko, woda) z wyjątkiem piwa.

§ 22

Przebieg karczmy piwnej

Karczmę piwną rozpoczyna kantor wezwaniem. „Silentium pro carmen!: A gdzie jest Prezydium, a gdzie jest Prezydium”. Po zakończeniu pieśni wyznaczony członek tablicy wygłasza propozycję w następującym brzmieniu: „Za Sławne Wysokie i Nieomyślne Prezydium proponuję semestra/Firmę X.Y. Semestr/Firma X.Y. wstaje i mówi „Przyjmuję”. Następnie Prezydium otwiera karczmę piwną słowami: „Silentium, na dzisiejszej karczmie piwnej powołuję następujące funkcje” członków tablicy przydzielonej, Kontrapunktów, Kantora, Lisa majora, itd. Szczęść Boże ! Otwieram dzisiejszą karczmę piwną pieśnią „Szczęść Boże w górę”. Kantor intonuje tę pieśń. Po zakończeniu pieśni, kantor wykrzykuje: „Cantus ex”, na co tablice odpowiadają „Szczęść Boże !”.

§ 23

Duplak

Duplak, to najważniejsze (święte ?) naczynie na karczmie piwnej napełnione piwem, które na ogół ma dwukrotnie większą objętość niż kufle używane podczas karczmy piwnej. Poświęcenie wykonane jest poprzez specjalny obrzęd na początku karczmy piwnej. Obrzęd święcenia prowadzi kantor na podstawie zezwolenia Prezydium. Postępuje przy tym zgodnie ze specjalnym scenariuszem, śpiewanym i mówionym, pod nazwą „Domine, domine nalane...” Jako pierwszy pije z duplaku kantor, następnie wykrzyknie „Szczęść Boże !”. Potem duplak stawia przed Prezydium, które po jego uniesieniu wykrzyknie: „Wznoszę toast z tego poświęconego kufła za zdrowie górników i wieczną sławę górnictwa”, a po wypiciu wykrzyknie „Szczęść Boże !”. Wyznaczam drogę przemieszczania się duplaka w kręgu tablicy prezydialnej. Prezydium, wyjątkowo może wyznaczyć drogę przemieszczania się duplaka, również poza krąg tablicy prezydialnej.

§ 24

Skok przez skórę

Skokiem przez skórę lisy są przyjmowani podczas karczmy piwnej do stanu górniczego, czym uzyskują pozycję semestrów albo firm. Dla wykonania tego obrzędu są używane następujące rekwizyty: drewniana beczka piwa, drewniany szaflik napełniony wodą i skóra. Skok przez skórę prowadzi Lis major, który prosi Prezydium o zgodę na jego przeprowadzenie. Lisy do Skoku przez skórę przygotowują chrestni, których lisy wybierają sobie sami albo zostali im przydzieleni. Po wywołaniu przez Lisa majora, chrestny chwyci danego lisa za prawe ucho i przyprowadzi go na beczkę piwną. Tam lis zostaje poddany egzaminowi, który prowadzi Lis major. W pierwszej części egzaminu sprawdzane są teoretyczne wiadomości adepta, tak za znajomości prawa piwnego jak również z innych dziedzin społecznych. W drugiej części sprawdzane są praktyczne umiejętności adepta, przede wszystkim w picciu piwa albo w przyznaniu impotencji piwnej innego napoju. Umiejętności adepta udowadnia się wypiciem kufła piwa na „ex”. Po zakończeniu egzaminu teoretycznego i praktycznego, następuje skok lisa z drewnianej beczki przez skórę i drewniany szaflik napełniony wodą. Dopiero po pomyślnie dokonanym skoku, lis może być pasowany i przyjęty do górniczego stanu. Pasowanie następuje poprzez dotknięcie szpadą przez funkcjonariusza karczmy piwnej obu ramion lisa i wypowiedzeniu formuły: „Przyjmuję cię do stanu górniczego i udzielam ci pozycję semestra/firmy. Szczęść Boże!”

§ 25

Konkurs piwny

- 1) O tym czy odbędzie się konkurs piwny decyduje Prezydium, które powołuje jego uczestników i organizatorów. Prezydium pełni również funkcję sędziego doradczego konkursu piwnego z głosem decydującym.
- 2) W konkursie piwnym spotykają się zawsze dwaj uczestnicy karczmy piwnej, którzy na wezwanie organizatora staną plecami do siebie przed tablicami. Dyspozytor piwny dostarczy piwo, ilość piwa porówna organizator konkursu tak, żeby w obydwu kufłach była jednakowa ilość piwa.
- 3) Zawodnicy rozpoczynają picie na znak organizatora, który w języku znanym dla uczestników, liczy do trzech. W przypadku gdy uczestnicy konkursu nie znają żadnego wspólnego języka, organizator odliczy początek konkursu w języku migowym. Przy doliczeniu określonej cyfry, uczestnicy konkursu zaczynają pić piwo.

Zwycięzca ten, który w krótszym czasie wypije całą zawartość kufła i na znak ukończenia picia, odwraca kufel do góry dnem nad swoją głową.

§ 26

Zliczanie semestrów

Zliczanie semestrów, wielokrotnie nazwany meldunkiem roczników, zarządza i prowadzi Prezydium albo przez niego upoważniona osoba. Podczas tego obrzędu ustala się najmłodszy i najstarszy semestr uczestniczący w karczmie piwnej. Prezydium ogłosi: „Wstają od pierwszego do (x) semestra. Wywołani semestry wstają i podnoszą swoje kufle piwne a kantor na ich cześć śpiewa pieśń semestralną. Po zakończeniu pieśni Prezydium ogłosi, że wstają następni, starsze semestry. Prezentacja razem z intonacją pieśni powtarza się aż do ustalenia najstarszego semestra. Najmłodszy i najstarszy semestr, mają przywilej specjalnego toastu.

§ 27

Zakończenie Karczmy Piwnej

Karczmę piwną kończy Prezydium na ogół słowami: „Silentium. Kończy się wieczór pełen ducha akademickich tradycji górniczych, podczas których w Waszym wykonaniu ożyły postawy historyczne społeczności górniczej. Wznoszą toast za zdrowie Was wszystkich, za Wasze sukcesy w życiu osobistym i pracy zawodowej. Szczęść Boże !” . Kantor intonuje pieśń „Stan górniczy”. Po zakończeniu śpiewu, kantor wykrzyknie „Koniec pieśni” na co tablice odpowiadają „Szczęść Boże !”.

§ 28

Przepisy przechodnie i końcowe

Prawa piwne wydane na terytorium Monarchii Austro-Węgierskiej, Republiki Czechosłowackiej, Państwa Słowackiego, Czechosłowackiej Socjalistycznej Republiki oraz Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej w dalszym ciągu są prawomocne i na podstawie decyzji Prezydium mogą być opublikowane.

§ 29

Prawomocność

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2001 r.

Podpisał:

Doktor nauk prawnych

Ing. Josef Karabelly

Bibliografia:

1. PIVNÝ ZÁKON ŠACHTAG – Slovenské združenie výrobcov kamenia Košice
Banská Štiavnica 2008 r.

Przekład: Ing. Piotrowsky

Ilustracje: Igor Laskovič

2. Inż. Wilan Durbák „Przedmowa do wydania prawa piwnego w słowacko-polskim tłumaczeniu”
3. E. Świć, J. Niewdana, J. Fudali – „Górników Polskich Świetny Stan” czyli tradycje zawodowe w Zakładach Górniczo- Hutniczych „Bolesław” w Bukownie, Bukowno 2007 r.

Opracował:
Józef Fudali